

כמה נרות מדליק?

”תנו רבנן: מצות חנוכה נר איש וביתו.

והמהדרין – נר לכל אחד ואחד.

והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה, מכאן ואילך פוחת והולך; ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

אמר עולא: פליגי בה תרי אמוראי במערבא, רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא, חד אמר: טעמא דבית שמאי – כנגד ימים הנכנסין, וטעמא דבית הלל – כנגד ימים היוצאין. וחד אמר: טעמא דבית שמאי – כנגד פרי החג, וטעמא דבית הלל – דמעלין בקדש ואין מורדין. (מס' שבת כ"א:)

רש"י

נר איש וציתו – נר אחד בכל לילה, ואיש וכל בני ציתו סגי להו צנר אחד.

והמהדרין – אחר המלות – עושין נר אחד בכל לילה לכל אחד ואחד מצני הצית.

כנגד ימים הנכנסים – העתידים לבא.

ימים היוצאין – שילאו צנר, וזה שהוא עומד צו נמנע עם היוצאין.

פרי החג – מתמעטים והולכים, בקרצנות דפרשת פנחס.

מעלין בקדש ואין מורדין – מקרא ילפינן לה, צמנחות צפרק שתי הלחם (ט, א).

תוספות – והמהדרין מן המהדרין: נראה לר"י דב"ש וב"ה לא קיימי אלא אנר איש וביתו שכן יש יותר הידור דאיכא היכרא כשמוסיף והולך או מחסר שהוא כנגד ימים הנכנסים או היוצאים אבל אם עושה נר לכל אחד אפי' יוסיף מכאן ואילך ליכא היכרא שיסברו שכן יש בני אדם בבית.

רמב"ם – הלכות מגילה וחנוכה פרק ד

א: כמה נרות הוא מדליק בחנוכה? מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד בין שהיו אנשי הבית מרובין בין שלא היה בו אלא אדם אחד,

והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים,

והמהדר יתר על זה ועושה מצוה מן המובחר מדליק נר לכל אחד ואחד בלילה הראשון ומוסיף והולך בכל לילה וליילה נר אחד.

ב: כיצד הרי שהיו אנשי הבית עשרה, בלילה הראשון מדליק עשרה נרות ובליל שני עשרים ובליל שלישי שלשים עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונים נרות.

ג: מנהג פשוט בכל ערינו בספרד שיהיו כל אנשי הבית מדליקין נר אחד בלילה הראשון ומוסיפין והולכין נר בכל לילה וליילה עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונה נרות בין שהיו אנשי הבית מרובים בין שהיה אדם אחד.

בית יוסף - אורח חיים סימן תרעא

ומדברי הרמב"ם (שם ה"ב) נראה דמהדרין מן המהדרין עבדי נמי הידור ראשון דהיינו נר לכל אחד ואחד אם היו אנשי הבית עשרה בליל ראשון מדליק עשרה נרות ובליל שני עשרים ובליל שלישי שלשים אבל התוספות (שם ד"ה והמהדרין) כתבו נראה לומר דבית שמאי ובית הלל לא קיימי אלא אנר איש וביתו שיש יותר הידור דאיכא היכרא כשמוסיף והולך או מחסר כנגד ימים הנכנסים או היוצאים אבל אם יעשה נר לכל אחד אפילו יוסיף ליכא היכרא שיש לומר שכך יש בני אדם בבית ע"כ ונראה שהעולם שנוהגים להדליק בלילה הראשונה נר אחד ומוסיף והולך בכל לילה עד שבאחרונה הם שמנה ואפילו בני בית הרבה אינם עושים יותר דעתם כדעת התוספות דאי כהרמב"ם למה אינם עושים כמהדרין מן המהדרין:

שולחן ערוך

כמה נרות מדליק? בלילה הראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבליל האחרון יהיו שמונה, ואפילו אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר.

רמ"א

וי"א דכל אחד מבני הבית ידליק (הרמב"ם), וכן המנהג פשוט; ויזהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד, כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין (מהר"א מפראג).

מסכת שבת (דף כא:)

תנו רבנן: נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. אם היה דר בעלייה - מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים. ובשעת הסכנה - מניחה על שלחנו, ודי.

תוספות

מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ - ומיירי דליכא חצר אלא בית עומד סמוך לרה"ר אבל אם יש חצר לפני הבית מצוה להניח על פתח חצר דאמר לקמן חצר שיש לה ב' פתחים צריכה ב' נרות ואמרי' נמי נר שיש לה שני פיות עולה לשני בני אדם משמע לשני בתים ואם היו מניחים על פתחי בתיהם היה לזה מימין ולזה משמאל אבל אי מניחים על פתח החצר אתי שפיר.

דרכו משה

וכתב מהר"א מפראג דלדידן שמדליקים בפנים ויודעין בבית כמה בני אדם בבית, וליכא למיחש שמא יאמרו כך בני אדם הם בבית, אף לדעת התוספות אתי שפיר. ועוד דמאחר שמדליקין בפנים כל אחד יוכל להדליק במקום מיוחד ולא בעי להדליק כולן בטפח הסמוך לפתח, וניכר הנרות שמדליק כל אחד ואחד איכא היכרא כשמוסיף והולך בשאר הלילות ולכן מנהגינו אתי שפיר לכולי עלמא.